

Razlika između ibadeta, novotarija i običaja

mr. JAKUB ALAGIĆ

DELIL AKIDA

Sadržaj

Razlika između ibadeta, novotarija i običaja:	2
Definicija ibadeta	2
Vrste ibadeta.....	2
Definicija novotarije.....	3
Vrste novotarija	4
Šubha/sumnja: Postojanje lijepe novotarije.....	5
Definicija običaja.....	6
Podjela običaja	6
Zaključak	7
Primjer	7



Esselamu alejkum.
Često čujemo da daije kažu za određene stvari u vjeri da su novotarije, dok neki predstavnici islamske zajednice kažu da su to običaji.
Možete li mi pojasniti razliku između ibadeta, običaja i novotarija.
Allah vam dao svako dobro.

Odgovor: Bismillahir-rahmanir-rahim

Razlika između ibadeta, novotarija i običaja:

Pravila za ibadete:

1. Djelo koje se radi s namjerom približavanja Allahu
2. Da bude na način koji je šerijat propisao

Pravila za novotarije:

1. Djelo koje se radi s namjerom približavanja Allahu.
2. Da ne bude na način koji je šerijat propisao.

Pravila za običaje:

1. Djelo s kojim se ne približava Allahu.
2. Djelo koje je postalo stalna praksa.
3. Da nije u koliziji sa šerijatskim argumentima.

Definicija ibadeta

Ibadet je približavanje Allahu subhanehu ve teala riječima i djelima, koja su propisana šerijatom, bez obzira radilo se o djelima srca ili vanjskim djelima u praksi.

Vrste ibadeta

1. Ibadeti mahda

To su ibadeti koji se moraju raditi samo u ime Allaha, to su propisani stalni ibadeti, poput:

- Namaza
- Posta
- Zekata
- Hadža
- Suda po Allahovom zakonu
- Abdest

- Zikr
- Učenje Kur'ana, itd.

Pravilo za ove ibadete je ako se radi u neko drugo ime a ne u ime Allaha, postaje širk.

2. Djela koja mogu postati ibadeti

To su djela koja postaju ibadeti samo ako se rade s nijetom približavanja Allahu, poput:

- Obične sadake
- Poslušnost roditeljima
- Lijepa riječ
- Otklanjanje prepreka s puta, itd

Pravilo za ove ibadete je ako se rade iz nekog drugog razloga, a ne u ime Allaha, ne postaje širk.

Dakle, razlika između ove dvije vrste ibadeta je, npr. ako neko klanja u nečije drugo ime a ne u Allahovo ime, počinio je širk, ali ako je neko pokoran svojim roditeljima, ne zbog Allaha nego iz straha (da ne dobije batine), nije počinio širk, ali nema ni nagradu za poslušnost (nema nijeta pa nema ni ibadeta).

Ibadet nije primljen ukoliko nisu ispunjena dva uslova:

1. Iskrenost, tj. da ga čini isključivo samo Allahu
2. Usklađenost sa Poslaničkom praksom, tj. da se Allah ne obožava osim onako kako je to činio Poslanik ﷺ, a ne putem novotarija u vjeri

Usklađenost sa Poslaničkom praksom se ogleda u šest stvari:

1. Vrsta ibadeta
2. Količina ibadeta
3. Način obavljanja ibadeta
4. Mjesto obavljanja ibadeta
5. Vrijeme obavljanja ibadeta
6. Razlog obavljanja ibadeta

Ukoliko se bilo koji ibadet kosi sa šerijatom (sa Poslaničkom praksom) u makar jednom od spomenutih šest stvari, onda on nije šerijatom propisan ibadet, nego je novotarija.

Definicija novotarije

Novotarija je sve ono što je uvedeno u vjeru, a nema svoje uporište, osnove, dokaza, ni u općem, a ni u posebnom smislu. Jer Poslanik ﷺ kaže:

Ko uradi neko djelo koje nije u skladu sa propisanim, ono mu neće biti primljeno.¹

Poslanik ﷺ veli:

Ko uvede u vjeru nešto što nije od nje, to mu neće biti primljeno.²

Za novotarije važi osnovno pravilo, a to je da su sve novotarije zabluda, stranputica. Jer Poslanik ﷺ veli:

Svaka novotarija je zabluda.³

Iz ovog se jasno zaključuje da nema lijepih, malih, nebitnih, bezopasnih novotarija, jer su sve novotarije zabluda, a svaka zabluda odvodi u Vatru. Jer Poslanik ﷺ kaže:

Najbolji govor je Allahov govor, a najbolja uputa je Poslanikova uputa. Najgore stvari su novotarije, svaka novotarija je zabluda, a svaka zabluda vodi ka Vatri.⁴

Vrste novotarija

Postoji više podjela novotarija, ali sledeća podjela je najpraktičnija:

1. Novotarije u ubjedjenju (el-i'tikadije)

Poput novotarija u ubjedjenju islamskih sekti, kao što su:

- Džehmije
- Mu'tezile
- Haridžije
- Murdžije
- Sufije
- Kulabije
- Keramije
- Ešarije
- Maturidije, itd.

¹ Bilježi ga Buhari, str. 373, Muslim, br. 18, str. 762

² Bilježi ga Buhari, br. 2697, str. 478; Muslim, 17, str. 762

³ Muslim, br. 43, str. 344

⁴ Bilježi ga Muslim, br. 43, str. 344. Izraz: a svaka zabluda vodi ka Vatri – nalazi se kod Nesaija, br. 1578, str. 260, a dobrim ga ocjenjuje šejh Albani u Nesajevom Sunenu

Primjer novotarije u ubjeđenju:

Ubjeđenje/vjerovanje da je Allah sa svojim Bićem na svakom lijepom mjestu, to znači da se Allah nije uzdigao na Arš.

2. Novotarije u praktikovanju ibadeta (el-amelije)

To su ibadeti koji se kose sa šerijatskim dokazima, kao što su izmišljeni ibadeti poput:

- Namaza
- Posta
- Praznika
- Zikra
- Mevluda

ili ibadeti koji imaju osnove u vjeri, ali je nešto dodato ili oduzeto, tj. kosi se sa poslanikovom praksom u jednoj od šest prethodno spomenutih stvari, kao zajednički zikr posle namaza.

Šubha/sumnja: Postoje lijepe novotarije

Postoji mišljenje kod pojedinih muslimana, pa čak i kod onih koji se smatraju da su učeni, da postoje lijepe novotarije, dokazujući to riječima Omera radijallahu anhu, koji kaže za klanjanje teravije u džematu da je lijepa novotarija.

Odgovor:

Prvo: Ne postoje lijepe novotarije, zato što Poslanik ﷺ kaže da su sve novotarije zabluda, stranputica.

Drugo: Ako se riječi ashaba kose sa riječima Poslanika ﷺ daje se prednost Poslaniku ﷺ a ne ashabu.

Treće: Omer radijallahu anhu, izgovorio je riječi: 'lijepa novotarija', povodom klanjanja teravije u džematu, međutim, klanjanje teravije u džematu nikako ne može biti novotarija, već je sunnet, jer je Poslanik ﷺ klanjao teraviju u džematu (tri dana).

Četvrto: Zašto je Omer radijallahu anhu, izgovorio riječi: ovo je lijepa novotarija?

Poslanik ﷺ klanjao je teraviju u džematu tri noći, međutim ostavio je taj sunnet iz bojazni da ne bi postao vadžib-farz, i umro je na tome, zatim Ebu Bekr za vrijeme svog hilafeta nije klanjao u džematu.

Zatim dolazi Omer i oživljava taj sunnet, međutim neki ljudi su negodovali što je počeo klanjati teraviju u džematu, jer Ebu Bekr nije to radio, on nije obraćao puno pažnju na njih, međutim neki od njih su istrajavali u tome govoreći da je to novotarija, Omer je

ogovorio da to nije novotarija, ali ako smatrate da je to novotarija, onda je to lijepa novotarija.

Dakle, Omer je te riječi izgovorio kao vrstu revolta na istrajnost u negodovanju, tj. na ne odobravanje njegovog postupka.

Zaključak

Ljudi su smatrali da je Omerov postupak novotarija (nešto novo) u odnosu na to što Ebu Bekr nije to radio, a ne zato što je to zaista novotarija (u šerijatskom smislu), jer svi znaju da je Poslanik ﷺ klanjao teraviju u džematu tri noći.

Peto: Ko koristi riječi Omera?

Oni koji su neuki ili koji su ogrizli u novotarijama, koji ne slijede sunnet, a da bi dokazali svoje postupke, pozivaju se na riječi Omara radijallahu anhu, a istovremeno ostavljaju riječi Poslanika ﷺ što se kosi sa svim pravilima vjere.

Definicija običaja

Hanefijski učenjak Ibnul-emir Hadždž, definiše običaj na sljedeći način:

To je pojava koja se u praksi ponavlja.⁵

Pravilo i osnova kada je riječ o običajima je da su oni dozvoljeni, osim u slučaju kada postoji vjerski tekst koji ih zabranjuje. Kada ovoga ne bi bilo, onda bi se za svaku novotariju ili grijeh koji se raširi među ljudima moglo kazati da je običaj (jer je to pojava koja se ponavlja kroz praksu).

Podjela običaja

1. Ispravni običaji

To su oni običaji koji su poznati među ljudima, a koji nisu u koliziji sa vjerskim tekstom ili konsenzusom islamskih učenjaka.⁶

⁵ Et-Takrir ve-tahbir, 1/282

⁶ El-Urfu ve eseruhu fil-ahkam, str. 31

2. Neispravni običaji

To su oni običaji koji se rašire među ljudima, ali su u koliziji sa vjerskim tekstom ili dozvoljavaju nešto što je zabranjeno ili, pak, negiraju određenu obavezu.⁷

Hanefijski učenjak Ibnul-Humam veli:

Vjerski tekst (dokaz) je snažniji od običaja, jer običaj nekada može biti neispravan, kao što je slučaj sa običajem naših savremenika koji uoči bajrama idu na mezarja noseći svjetiljke (fenjere).⁸

Hanefijski učenjak Imam Serhasi veli:

Svaki običaj koji se suprotstavlja vjerskom tekstu (dokazu) ništavan je i ne uzima se u obzir.⁹

Također kaže:

Postupci koji nisu u skladu sa vjerskim tekstom nemaju nikakvu legitimnost. Uzima se u obzir samo ono što vjerski tekst ne osporava.¹⁰

Dakle, običaji ljudi moraju biti u skladu sa propisima šerijata, jer svaki običaj koji se kosi sa šerijatskim dokazima je neispravan, i zbog toga je to djelo zabranjeno.

Zaključak

1. Ispravni običaj ne može biti ibadet, ali nije ni novotarija
2. Neispravni običaj može biti novotarija, ili grijeh, ali ne može biti ibadet
3. Novotarija ne može biti ibadet, ali može biti neispravni običaj

Primjer

Dovišta u Bosni

Posjećivanje dovišta, kod ljudi ima status ibadeta (jer se posjećuju u ime Allaha), međutim to je neispravni ibadet (jer nema utemeljenja u vjeri) i zbog toga je

⁷ El-Urfu ve eseruhu fil-ahkam, str. 32, Pogledati: Ka'idekul-adeti, str. 44-45

⁸ Šerhu fethul-kadir ala šerhi bidajetil-mubtedi, 5/282

⁹ El-Mebsut, 12/196

¹⁰ ibid

novotarija, to je ujedno i običaj kod ljudi (jer se stalno ponavlja), ali to je neispravni običaj (jer se kosi sa šerijatom) i zbog toga je zabranjen.

Misljam da bi Islamska zajednica najozbiljnije trebala da preispita sve ibadete i sve novotarije koje se rade u njenoj organizaciji, jer će biti pitani na Sudnjem danu, a oni koji slijepo slijede Islamsku zajednicu radeći novotarije, neće imati opravdanje na Sudnjem danu, jer daije Ehli sunneta vel džemata već godinama upozoravaju na novotarije i sve druge devijacije u vjeri.

Molim Allaha subhanehu ve teala da nas uputi i da nas učvrsti na pravi put.